

SOSOXUI:

ADAMA XAFƎ RAFALƎ SARIYƎƎ DƎNTƎGƎ DƎntƎgƎ singe

A kolon fera, ibunadama xa lasiriya nun a xa adamaya xafe rafale nu findixi yeteralui yati nan na, a bara masen won be, a tinxinyi nun bojesa bara senbe soto dunuya birin kui.

A kolon fera, adamaya xafe sariyee mu mabanbanxi han to ibunadama yira, nafe manije xi funmalaya, gere, gbaloe nun misikineya mu jonma. Kono xa birin bara na sariyee ratinme, gbaloe jonma ne, gere jon, funmalaya nun misikine ya jon. Ibunadamaya bara rasabati nate kui.

A kolon fera, adamaya xafe rafale sariyee rasabatife findixi fe fanyi nan na, a lanma ibunadamaya xun xa magaga mangasanyi sariyela yira.

A kolon fera, a pamanee xa xanunteya senbe sofe e bore tagi, sugandi fanyi nan a ra.

A kolon fera, a O.N.U. xa masenyi, ibunadamaya sariyee tigitigi rasabati fe findixi xaxili fanyi nan na, a lanma ne: gine nun xame xa suxu laxale keren, a xa masen e be, pama xa yiriwe senbeteyafe sabui gbegbe lanxi e tan ma.

A kolon fera a pamanee naxee birin malanxi O.N.U. kui, e bara nete tongo, adamaya xafe rafale sariyee ratinme fera, na niye mane ibunadamaya xa mabanban.

A kolon fera a birin lanmafe nan a ra yi sariyee nun yi yeteralui tide gbofe, na nomanee a niyede layidi ratinme.

Malanyi xungbe bara a masen

pamanee xa yi masenyi adamadi suxuki ma pama nun pamanee birin yira, alako a lufera xundee birin sondonyi ma, xaranyi nun lonni sabura, na binye nun sariyee rasabatifera pamanee kui nun a farima.

Sariye singe (1) :

Adamadie birin barixi ne e lan yeteralui kui, yete kolonyi nun yete suxuki ma, Fondoe nun faxamui na e be bore suxuki ma bariboreya fanyi kui.

Sariye firinnde (2):

Kankan noma a tuukude yi sariyee ra, a na dangi nara fisamanteya yo man mu luma mixi be a kelide sabura, a xa boxi rapereki sabura yegeti keren mu naxan kui a siɲɔxɔyaki ma, fate jingiki ma, a xuiki ma, a fereki ma, a dinɛki ma. ɲa sa fatan ɲamanee ra xanamu ɲama ndee ra, fereki ma xanamu keɲa gbete, na sa fatan dedera kɔnɔ naxan nɔe nde bun xanamu dansaxi naxan xa yeteralui ma.

Sariye saxannde (3):

Baloe wayibiya birin be, marafulunyi nun xaxilisa kui.

Sariye naninde (4):

Ndende mu lan a lu konyiya nun ɲaxankate kui. Konyiya nun ibunadama sarafe bara ratɔn a keɲa birin ma.

Sariye sulinde (5) :

Yaxankate nun tɔre mu sa ma ndende fari. Xanamu yayixare naxan mu lan ibunadama be.

Sariye sennin de (6):

Kankan xa adamaya daxa a xa kolon yire birin.

Sariye soloferennde (7) :

Adamadi birin lan sariyee kui e man birin lan e xun xa magaga sariyee yi keɲa keren.

Sariye solomasaxande (8) :

Boxi sariye banxidɛe lan, a xa ibunadama keren kerenma xunmagaga fee ma naxee bara tuxunsan.

Sariye solomananinde (9):

Ndende mu lan a suxu tɔɲɛge kui, a makankan xanamu boxi maxandi a ma.

Sariye funnde (10):

A wayibiyaxi ibunadama ma, a xafe xa yaxandi a laxixera, a lankenemaya kiti banxi tinxinyira, a yo nun a yalagi tagi raba naba.

Sariye fu nun keren nde (11) :

1. Xa sikenteya bara rasiga adamadi nde ma fe kobi rabafe nde xunma, naxankate yo mu daxe a be sinden fo na fe yegiyegi.
2. Mixi yo mu lan a xa makankan fe nde ma naxan mu ratonxi boxi sariye kui. Naxankate gbete fan mu daxe a ma naxan dangi yi fe raba temui naxankatera.

Sariye fu nun firinde (12) :

Birin nun a yetekan xafe rapereki nan ara. Mixi jiya mu naxan yama. A na findi a xa denbaya xafera, a lingira xa fera, xanamu a hayue xa fera naxan a nijema axa horeya nun a xa lasiriya nu mabere. A wayibiyaxi ibunadama be, sariye xa a xunmagaga na fee ma.

Sariye fu nun saxannde (13)

1. A wayibiyaxi mixi be a xa a sabatide sugandi jere a sagoe ra dennexe.
2. Adamadi birin noma keli de a baride a sa sabati boxi gbete ma. A man gbilen de a baride.

Sariye fu nun naninde (14) :

1. Xor rose kui, a daxe adamadi birin be, a xa siga boxi gbete ma naxan noma a rasene de alako a xa a xunnakisi.
2. Na sariye daxe a xa raba tinxinyi fari, kirae fari naxan anijema adamadi mu lu tpege kui O.N.U. sariye tonyi daxe naxe ra.

Sariye fu nun sulinnde (15) :

1. A daxe adamadi birin be sotodefe ya xa imini a be.
2. Ndende mu daxe l xa raton i sode xa fera, xanamu i raton sode masara fera.

Sariye fu nun senninnde (16) :

1. Xa gine nun xame bara suda kamali, a daxe e xa futi raso e tagi, na mu fa sijnxya ma, baridefe ma, xanamu dinfe ma. A man daxe e be,

e xa e yete xa denbaya rasabati. e man lan sariye ki ma futi kui nun futi gaalife kui.

2. Futu mu noma so de fo gine nun xame lan fe keren ma.
3. Nama xunde singe lanxi denbaya nan ma, a daxe na denbaya xun

xa makanta nama nun mangasanyi yira.

Sariye fu nun solofere nde (17) :

1. Mixi na lu a keranyi ma xanamu nama nde kui, a wayibiya xi a sode xa lu a sago.
2. Funmalaya nde yo mu lan a xa adamadi sode li.

Sariye fu nun solomasaxan nde (18):

Adamadi birin lan axa axa mapoxunyi masen a sagora, a xaxili rawali, a so dine a sagora. na sariye noma a nide adamadi dine masara, a noma denxeniya de a keren xanamu nama yama lonni nun namunye sabura.

Sariye fu nun solomanani nde (19) :

A daxe adamadi birin be a xa a fondofe masen. nakui a mu lan a xa tpege mafixe nde sode. na fondofe masanyi noma raba de, naninyi yo mu lu ama, a fa findi xibaru fenfe ra, a masodefera, xanamu a rawundan fera keja moli birin na.

Sariye mxeen nde (20) :

1. A daxe adamadi birin be axa lan malanyi, xanamu malanyi xunde nde bpe sa naxan kui.
2. Ndende mu karaxan ma sofe ra lanxunde nde yama.

Sariye mxeen nun keren nde (21) :

1. A daxe adamadi birin niya xalu a xa boxi raperefe kui, a findi i yetera xanamu mixi gbete naxan sugandixi.
2. A daxe adamadi birin be a xa wali sode a bari boxi ma tagirasa yo mu naxe.
3. Nama waxofe lan ma a xa masen sugandi tinxixi kui, naxan nabama temui-temui ma, birin lan sugandi naxan kui, gundo sugandi xanamu sugandi lanken maya xi noe mu naxan kui.

Sariye mxeen nun firin nde (22) :

Wayibiya nan a ra pamanɛ mixi birin xun xa makanta, na findixi daxamuife, dɔxɔboreya nun lɔnni ratinmɛ sabu nan na. ɲa fee birin fatan ma bɔxi die xa duruxɔtɔɛ nun xanunteya luti naxan na e nun bɔxi gbɛtɛɛ safe ra bɔxi yayilanki fari nun a daxamuie.

Sariye mɔxɛɲɛn nun saxan nde (23) :

1. Wali, nun mixi waxɔn wali sugandi fe wayibiya xi birin bɛ. Birin malan wali munafanyi kui, a man daxa a xun xa makanta wali sɔtɔtareya ma.
2. A daxa birin bɛ fisamanteya mu naxan yama, a masundi sɔtɔ a xa wali bɛrɛ ma.
3. Ndende wali ma, a wayibiyaxi a bɛ a xa masundi sɔtɔ naxan nɔma a xa denbaya bunti de, a yigi nun binyɛ sa a ma, a man nɔ a mali de sabu gbɛtɛɛ sɔtɔ fera naxan ibunadama xafe makanta ma.
4. A daxa adamadi birin bɛ a xa walikɛɛ xa lanxundɛ nde yayilan e xa munafanyi xunmagaga fera.

Sariye mɔxɛɲɛn nun nani nde (24) :

Malabui nun ɲaxɛ-ɲaxɛ daxa adamadi birin bɛ a man daxa a bɛ a xa wali tɛmui xa sugandi, malabui waxatie xa lu a bɛ a naxee sare sɔtɔ ma.

Sariye mɔxɛɲɛn nun suli nde (25) :

1. A daxa adamadi birin bɛ a xa sabatide sɔtɔ alako a xa santɛya xa makanta. A tan nun a xa denbaya xa yiriwa donse fe kɛɲa ma, sosefe, lingirafe, saribafe anun ibunadama xafe yayiba fe naxan fan a bɛ. A xun xa makanta xa a bara fura, xa lanyuri bara a sɔtɔ, xa a

bara fori, xa a mu na walide, xanamu lanyuri bara a sɔtɔ a mu naxan nakeli xi a ma.

2. Dɛmɛri wayibiyaxi nɛ dingɛɛ nun dimeɛ bɛ. ɲa die fa bari futi kui

ba, e mu bari futi kui ba, e birin lan a xa mɛni kɛɲa keren.

Sariye mɔxɛɲɛn nun seni nde (26) :

1. Adamadi daxa a xa matinxin; na matinxinyi daxa a xa sa birin sagoe naxan findi dimɛdi xunxurie nun a matexie xaran fera. Xarande banxi xundɛ singe sofe findixi tekun nan na. Yamakɔta xaranyi nun yirawali xaranyi lan ma a xa rayiriwa. Lɔnni banxindɛ xungbe wayibiya xi birin bɛ, birin nun a xaxili bɛrɛ nun a xa wakili.
2. Lɔnni lan a xa sɛnbɛ fi adamaya ma, a makɛnɛn, a sɛnbɛ fi ibunadama xa wayibiyae ma. A lan, a xa faxamui, a diɲɛ, a marafanyi rasɔnɛya

ɲamanɛ tagi, sie birin tagi, dine xundɛ tagi nun O.N.U. malanyi xa walie rasabati fe bɔɲɛsa kui.

3. A daxax inɛ dikanyie bɛ e xa xuri sugandi e naxan fi ma e xadie ma.

Sariyɛ mɔxɛɲɛn nun solofere nde (27) :

1. A daxa adamadi birin bɛ a so ɲama xa lɔnni yayibafe a yɛtɛra. A bɛlɛxɛ rawalie tɔnɛ sɔtɔ yamakɔta walie nun munafanyie naxe minima a kui.
2. Adaxa birin bɛ xa a xaxili rawali, a a bɛlɛxɛ rawali nun yamakɔta walie munafanyi xunmagaga naxee yayilan fe, fatanxi atanan na.

Sariyɛ mɔxɛɲɛn nun solomasaxan nde (28):

A daxa adamadi birin bɛ a xa a fondo rasiga yi sariyɛɛ ratinmɛ fe xɔn ɲamanɛ kui nun a farima.

Sariyɛ mɔxɛɲɛn nun solomanani nde (29) :

1. Lanɛ rakamali daxi na ibunadama bɛ a xa ɲama kui, ɲama naxan findi a xa adamaya nun a xa yɛtɛralui sabura.
2. Sariyɛ dande saxi nɛ adamadi birin bɛ a xa maraba, a nun a xa yɛtɛralui rasabati kui, nanan a ɲiɲɛma a xa na maraba nun a xa yɛtɛralui mabanban sa dɔxɔfe mixi gbɛtɛ ra alako taxasi nun yiriwɛ sabati ma ɲama kui kinaxɛ naxan a yɛtɛ ra.
3. Na fe wayibixie nun na yɛtɛralui mu nɔma raba d e muku O.N.U. waxɔnfe nun a xa sariyɛ saxie xanbi.

Sariyɛ tongosaxan nde (30) :

Sariyɛ nun wayibiya yo muna yi masenyi xungbe kui naxan kiraya nde masenxi ɲamanɛ bɛ, malanyi xanamu mixi nde bɛ naxan anijɛma a xa kɛwali nde raba naxan sabui nɔma wayibiya e nun sariyɛɛ naxee masen xi nee xunnakana de.